

Dagthema: God noch gebod?

Overweging 12 februari 2017 – Marc van de Giessen

Lector: Yvonne van der Velden

*“... Kijk naar de wet met je hart - niet naar de letter.
Het blind volgen van de wet is niet in lijn met ons Joods Christelijk geloof.
In gesprek blijven over de betekenis van de Schriften
is echter wel onlosmakelijk verbonden met ons geloof.
De VA (de Vergadering van Aangeslotenen bij onze geloofsgemeenschap),
de liturgie avonden, de feedback aan elkaar.
Dat is essentieel onderdeel van gemeenschap zijn.
We willen in gesprek blijven met elkaar ...”*

Eerste lezing – Deuteronomium 30:15-20

Tweede lezing – Pater Hans Burgman over kinderen zonder wisselgeld

Derde lezing – Matteüs 5:17-20

Openingsgebed

Wij komen samen
om ons te voeden
aan de bron
waaruit het leven ontspruit.
Wij komen samen om de
liefdevolle energie te delen
waaruit het leven wordt gevoed.
Wij delen in de kracht en gloed
van al wat leeft.
In de naam van de Eeuwige
ontvangen we nieuw licht in onze ogen.
Amen.

Welkom

Anneke Meiners / Mariëtte Harinck
Dit huis is een huis waar de deur openstaat,
waar zoekers en zieners, genood of
gekomen,
hun harten verwarmen, van toekomst gaan
dromen,
waarin wat hen drijft tot herkenning gaat
komen,
de vonk van de Geest in hun binnenste slaat.

Dit huis is een huis waar gemeenschap bestaat,
waar zangers en zeggers bijeen zijn gekomen
om uiting te geven aan waar zij van dromen,
waardoor een beweging ontstaat die gaat stromen,
die nooit meer, door niemand, zich inperken laat.

Welkom en inleiding

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Hoor je mij
Voor mij geen ander dan jij
Bij jou alleen ben ik veilig
Godheid had mij in haar macht
Offers eiste zij, bloed, ik heb ze gebracht.
Haar grote namen waaiden voorbij, de jouwe niet,
die is hier op mijn lippen
Hoor je mij, voor mij geen ander dan jij
Bij jou alleen ben ik veilig
Enige die ik nog ken
Alles ben je mij, erfdeel en beker
Lieflijke oorden vielen mij toe,
Mijn hart klimt in mij
Mijn geest wordt wijd,
Jij verkoopt mij niet,
Voor geen prijs, voor geen ander
Hoor je mij, voor mij geen ander dan jij
Bij jou alleen ben ik veilig

Eerste lezing uit Deuteronomium 30:15-20

Luister, vandaag heb ik u de keus gegeven tussen leven en dood, geluk en ellende. Ik heb u vandaag opdracht gegeven de Heer, uw God, lief te hebben, zijn paden te volgen en zijn wetten na te leven. Dan zult u leven en een groot volk worden. De Heer, uw God, zal u en het land dat u in bezit gaat nemen, dan zegenen.

Maar als uw hart zich afwendt en u niet wilt luisteren—als u zich laat verleiden andere goden te aanbidden— dan verklaar ik u hier vandaag dat u zeker zult worden vernietigd, u zult geen lang en goed leven hebben in het land aan de overkant van de Jordaan.

Hemel en aarde zijn mijn getuigen dat ik u vandaag de keus heb gegeven tussen leven en dood, zegen en vloek. Kies dan toch het leven, zodat u en uw kinderen mogen leven! Kies voor het liefhebben en gehoorzamen van de Heer, uw God. Houd u aan Hem vast, want dat is uw leven. Dat verzekert u van een lang leven in het land dat de Heer beloofde aan uw voorouders Abraham, Isaak en Jakob.'

Tweede lezing: Uitspraak van Pater Hans Burgman over kinderen zonder wisselgeld

“Voed je kinderen op met geloof. Vertel hen de verhalen door dat God de wereld heeft gemaakt, dat er leven is na de dood. Geef ze mee dat je wekelijks naar de kerk moet. Dat je

knielt voor het tabernakel. Dat je niet snoept tijdens de vastenperiode. Dat je bij zieken op bezoek hoort te gaan. Dat jouw persoonlijke belang ondergeschikt is aan de nood van de ander. Het katholieke geloof is als een raamwerk. Daar binnen en buiten kun je je geloof vinden.

Als je kinderen opvoed zonder geloof, dan hebben ze niets om in te wisselen. Hoe kan je geloof en leefregels zelf laten uitzoeken? Geef ze geloof en regels mee. Als ze later besluiten dat het geloof voor hen niet van toepassing is, dan hebben ze in ieder geval iets om in te leveren. Bied de kinderen geloof aan, zo voorkom je dat ze kinderen zonder wisselgeld zijn”.

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Boek, jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven.
In mijn letters staat geschreven
dat alleen de geest doet leven.
Licht en adem is de geest.
Daarom ben ik neergeschreven:
dat je zonder angst zult leven
wat je leest.

Boek, jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven.
Wou je leven met zovelen,
hier op aarde, moet je delen:
licht en adem, geld en goed.
Wie maar leeft om meer te krijgen
die zal sterven aan zijn eigen
overvloed.

Boek, jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven.
Mozes heeft de weg gewezen,
hoor de woorden der profeten:
licht en adem zal er zijn.
Als je mens wordt zoals Jezus.
Liefde als een mens aanwezig,
wijn van liefde, brood des levens, zoals hij.

Boek, jij bent geleefd,
zeg ons hoe te leven.-
Niemand weet hoe jij moet leven,
nergens staat het opgeschreven,
liefde tegen liefdespijn,
vriendschap tegen duizend vrezen,
zoet dat bitter kan genezen,
mens voor mensen, recht en vrede,
licht en adem, heel veel leven,
mag je zijn.

Vrouw, waar is je broer?
mens, waar is je zusje?
't Meeste van een mensenleven
wordt het minste opgeschreven:
hoe zij trouw zijn aan elkaar.
Lijden, sterven, liefde leren,
zouden wij dat ook proberen,
werd het waar.

Derde lezing uit Matteüs 5:17-20

Denk niet dat Ik ben gekomen om de wetten van Mozes en de woorden van de profeten af te schaffen. Ik ben juist gekomen om er de volle betekenis aan te geven.

Ik zeg u met nadruk: tot het moment waarop hemel en aarde vergaan, blijft iedere letter, ieder leesteken van de wet van kracht, totdat alles gebeurd zal zijn. Wie zelfs maar het kleinste gebod afschaft en anderen leert dat ook te doen, zal de kleinste zijn in het Koninkrijk van de hemelen. Maar wie zich aan Gods wetten houdt en anderen leert dat ook te doen, zal in dat Koninkrijk in hoog aanzien staan. Want Ik waarschuw u. Als u zich niet méér houdt aan Gods wetten dan de bijbelgeleerden en de Farizeeën, komt u het Koninkrijk van de hemelen zeker niet binnen. U hebt gehoord dat tegen onze voorouders gezegd is: "U mag niemand doodslaan" en "wie iemand doodslaat, zal veroordeeld worden." Maar Ik zeg zelfs: iedereen die kwaad is op een ander, zal veroordeeld worden. En wie een ander uitscheldt, moet zich voor de rechtbank verantwoorden, ja, die zal voor het hellevuur komen te staan. Stel dat u in de tempel voor het altaar staat om God een offer te brengen. Als u zich daar dan herinnert dat iemand iets tegen u heeft, moet u het offer naast het altaar laten liggen. Ga eerst naar die ander toe, maak het met hem in orde en breng daarna pas uw offer aan God. Zorg ervoor dat u het op tijd eens wordt met uw tegenpartij. Want als hij u voor de rechter sleept, wordt u misschien wel in de gevangenis gegooid. En daar komt u pas weer uit als u de laatste cent betaald hebt.

De wet van Mozes zegt: "U mag geen overspel plegen." Maar Ik zeg: wie met begerige ogen naar een vrouw kijkt, heeft in zijn hart al overspel met haar gepleegd. Als uw oog u tot verkeerde dingen brengt, ruk het dan uit en gooi het weg. Want het is beter één lichaamsdeel kwijt te raken dan dat uw hele lichaam in de hel wordt gegooid. En als uw hand u tot verkeerde dingen brengt, hak hem dan af en gooi hem weg. Want het is beter één lichaamsdeel kwijt te raken dan dat uw hele lichaam in de hel wordt gegooid.

Overweging

De wet laten voorschrijven

Nog voor het nieuwe jaar begon kreeg ik een bekeuring voor te hard rijden op 1e kerstdag. Zonde van mijn geld. Maar ik word opstandig van de snelheidscamera's en die wet. Ik laat me niet graag begrenzen. Ik laat me niet graag de wet voorschrijven. Tegelijkertijd vind ik dat anderen zich wel aan de wet moeten houden. Ik heb een hekel aan mensen die gevaar op de weg zijn. Wat is het toch dat regels, wetten en voorschriften zoveel ambivalentie oproepen?

Oude Testament

Het is blijkbaar van alle tijden. Mozes maakte ook duidelijk waar de wet voor staat. Volg je de wet zodat je als samenleving kan functioneren. Als je handelen afstemt op het algemeen

belang kan je groeien als land. Als je alleen op je eigen belang gericht bent, zullen de meest kwetsbaren de prijs betalen. Dat leidt tot de dood, zegt Mozes. Richt je op God en zijn wetten. Je mag van mij God ook als Goed lezen. Richt je op het Goede. God, de bron van leven, de Oorsprong die groter is dan jou persoon. Eigenbelang leidt tot verdeeldheid en ongelijkheid. De wetten van God zijn leefregels die goed zijn voor alle mensen.

Linkshandig

En direct kom ik persoonlijk in de knel. In de wetten van het oude testament ken ik wel wat wetten die ik het liefst omzeil. 25 keer in de bijbel word ik 'zondaar' genoemd vanwege een aangeboren afwijking. Ik ben namelijk...linkshandig. Gelukkig zijn we in deze tijd wat ruimer gaan denken over mensen die linkshandig zijn. Toch?

In het jodendom is er de Talmoed. De boeken van geleerden die over de wetten van Mozes hebben nagedacht en gesproken. In de Islam bestaat er de Soena. Hetzelfde principe dat er gedebatteerd wordt over de betekenis van oude wetten. Discussie over regels en wetten hoort gewoon bij ons leven- beter ons geloofsleven. Kerken die blinde onderwerping van Bijbelse wetten verkondigen, hebben de joodse wortels van ons geloof weggenomen.

Jezus en de wet

Daarom zegt Jezus waarschijnlijk. Ik kom hier niet om de wet af te schaffen. Ik verkondig niet dat de wetten onzinnig of waardeloos zijn. Hij omarmt de traditie om met elkaar het gesprek aan te gaan over God en zijn wetten. En zegt dat zijn komst in de wereld juist volle betekenis geeft aan de wet.

Heb God lief en volg zijn wetten. Heb het Leven lief, heb het Goede lief, heb eerbied voor de Levensbron en laat je voeden door deze Kracht. Volg de wetten. Niet rigide of als een strafboek. Beoordeel niet de wetmatigheid van gedrag maar laat je leiden door de zorg die er achter zit. Lees de wet met je hart.

Wisselgeld

Pater Hans Burgman is een belangrijke man in mijn leven in Kenia. Een wijze man die niet de makkelijkste weg heeft gekozen. Hij heeft de grootste basisgemeente ter wereld gebouwd in de sloppenwijken van Kisumu, de grootste stad in het Westen van Kenia. Hij was missionaris, visser, hoogleraar filosofie, kunstenaar en verloskundige. Een man van vele talenten, zal ik maar zeggen.

Hij sprak over kinderen zonder wisselgeld – kinderen die geen geloof meekrijgen. Hij sprak over het belang van geloofsoverdracht. Geef het door. Vertel de verhalen, vertel de regels. Inclusief de regels die discutabel zijn. Want je geeft zo een raamwerk door waarbinnen en - buiten je geloof kunt vinden.

Ga het gesprek aan over de regels zodat je bij de kern komt waar het uiteindelijk omdraait. Geef de liefde voor het Goede door aan je kinderen. Geef de regels door zodat je weet wat er wordt verwacht. Dat je kennis hebt over wat er in eeuwen is overgedragen. En weet welke wetten er echt belangrijk zijn voor je. Zo geef je wisselgeld mee aan je kinderen.

Duif

En wij? Welke wetten willen wij doorgeven? Uit welke wetten willen wij leven? Ik weet het, we zijn voorzichtig in wetten overdragen. We worden opstandig van wetten die ons klein houden, ons straffen, bekeuringen geven voor te hard rijden of even onbetaald parkeren. Maar ja. Om een goede maatschappij, of een functionerende geloofsgemeenschap te zijn, moeten we ons ook durven laten aanspreken.

In gesprek blijven

Wat we leren uit het oude testament is de liefde voor God en het onderhouden van zijn wetten van vitaal belang zijn. En de joodse traditie leerde ons dat er gedebatteerd wordt over de uitleg van de wetten. Want als de wereld verandert, verandert de wet.

Ook de toon en overdracht verandert. De joodse overdrijving van Jezus zullen we maar met een korreltje zout nemen. Het is een stijl: 'Ruk je oog uit'. 'Hak je hand af'. Ik vermoed dat we hier slecht vanaf komen- als we dit letterlijk nemen.

De kern van zijn verhaal blijft wel bestaan. Kijk naar de wet met je hart- niet naar de letter. Het blind volgen van de wet is niet in lijn met ons Joods Christelijk geloof. In gesprek blijven over de betekenis van de Schriften is echter wel onlosmakelijk verbonden met ons geloof. De VA- de Vergadering van Aangeslotenen bij onze geloofsgemeenschap, de liturgie avonden, de feedback aan elkaar. Dat is essentieel onderdeel van gemeenschap zijn. We willen in gesprek blijven met elkaar.

Gelukkig ben ik een kind met wisselgeld. Als Rooms Katholieke jongen kwam ik in aanraking met aanbidding van het Allerheiligste, met bedevaartsoorden, pelgrimstochten. Ik ben als ridder geslagen bij mijn Heilig Vormsel. Eerlijk gezegd heb ik veel overboord gegooid. Maar binnen en buiten die kaders zoek ik tot vandaag mijn geloof.

Gelukkig mag ik als linkshandige onderdeel zijn van deze gemeenschap. Laten we daarom elkaar blijven aanspreken op wat ons heilig is. Moge het zo zijn.

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in God,
Hij is voor mij geest, liefde, beginsel van alle dingen.
Ik geloof dat God in mij is
en dat ik ben in Hem.

Ik geloof dat het ware welzijn van de mens
bestaat in het volbrengen van Gods wil.
Ik geloof dat het vervullen van Gods wil
ten goede komt aan mij en alle mensen.

Ik geloof dat God wil
dat alle mensen van hun naasten houden
en zo met anderen omgaan
als zij ook zelf behandeld zouden willen worden.

Ik geloof dat de reden waarom wij leven
eenvoudigweg is, dat wij groeien in liefde.
Ik geloof dat deze groei in liefde
de grootste kracht is
om het Rijk van God te vestigen op aarde.

Dan zal er een nieuwe ordening zijn
waarin menselijkheid, waarachtigheid en
solidariteit zullen heersen.
Amen.

Intenties die werden opgeschreven

Tafelgebed Tot Zegen

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Deze bijeenkomst zij ons tot zegen

Dit komen tezamen van mensen, gezichten en zielen
van hier en overal, aarde en hemel,
deze seconde der uren, der eeuwen,
zij ons tot zegen.

Moge de donkere nacht onze dagen behoeden,
deze nieuwe dag ons zuiveren, sterken,
dat onze boeien geslaakt,
onze honger gestild,
dat niet de dood op ons valt.
Moge het licht van de morgen
over ons opgaan, nieuw alle dagen.

Moge de kracht in ons varen
van Jezus uw dienstknecht uw kind.
Dat ons voor ogen staat hij door u geroepen,
bestemd en beziel om in ons midden,
eens en voorgoed,
te zijn uw woord uw voorbeeldmens,
aldoende liefde, recht –
brood uit de hemel, water uit de rots,
wijnstok wereldwijd vertakt –

Dat waar wij gaan zijn geest ons overschaduwet,
liefde sterker dan de dood.

Die mens gedenken wij
als een van ons, als een met u.
Moge het delen van dit brood en deze beker
ons sterken in de hoop
dat hij leven zal in ons
uit kracht van u.

Dat een nieuwe wereld komen zal
waar brood en liefde is genoeg voor allen.
Kom bevrijden wees genadig,
ere zij u in den hoge,
diep in ons midden,
vrede op aarde,
kome wat komt.

Nodiging

Breken en delen van brood en wijn

pag. 7

Oecumenische
Basisgemeente **De Duif**

© Oecumenische basisgemeente De Duif, Amsterdam – www.deduif.net - info@deduif.net
Deze tekst is bedoeld voor persoonlijk, niet-commercieel gebruik, zoals voor studietoelinden.
Elke vorm van herpublicatie van (een deel van) de inhoud van deze tekst zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de maker is verboden.

Lied van Abraham

I. Tempeltorens hoog oprijzend:
sterrenwachten, derde ogen.
Wirwarstad van blinde muren
bloemfonteinen, massagraven.

Allen leefden, eeuwenoud,
onwrikbaar zeker, allen stierven:
nieuwe kwamen en verdwenen,
niets van hen zou overblijven.

Blijft alleen het onafzienbaar
lotbeschikkend rad voor ogen,
schaterlachend,
oogverblindend zonnewiel,
de zonnevader.

Blijft alleen de moedermaalstroom
die ons naamloos meesleurt, allen,
kansloos aan elkaar geketend,
keten van voldongen feiten.

II. In die schoot werd ik ontvangen.
In die schittering geborgen,
daar geboren en getogen
daaruit ben ik uitgebroken.

Om te zien een glimlachverte,
om te gaan een weg van dagen
naar een plaats van nieuwgeboorte
en geen dag mijn leven zeker.

Tastend naar wie met mij gaande
(als een kind mij nagegeven,
als ontelbaar licht van sterren)
mij zal richten, mens op aarde.

Die mij riep uit mijn ellende,
die mij zaait om vrucht te dragen,
die mij roept om niet te vrezen:
mij geschiede naar zijn woord.

Slotgedachte

Een joodse geloofsleerling vroeg eens aan zijn leermeester; 'Rabbi, waarom werd de tepel van Jeruzalem indertijd verwoest?' 'De tempel is verwoest', antwoordde de rabbi, 'omdat de mensen van Israel de wet hadden gedaan'.

"Een merkwaardig antwoord, want de wet doen is toch goed?" reageerde de leerling. 'Jazeker', ging de rabbi verder, 'maar het is niet genoeg; het gaat om het van harte doen van wat God wil, het gaat er om dat we net iets meer doen dan waartoe we verplicht zijn'.

Slotlied

Onze Vader verborgen,
uw naam worde zichtbaar in ons.
Uw koninkrijk kome op aarde,
Uw wil geschiede.
Een wereld, met bomen tot in de hemel,
waar water, schoonheid en brood,
gerechtigheid is en genade

waar vrede niet hoeft bevochten,
waar troost en vergeving is
en mensen spreken als mensen,
waar kinderen helder en jong zijn,
dieren niet worden gepijnigd,
nooit één mens meer gemarteld,
niet één mens meer geknecht.

Doof de hel in ons hoofd,
leg uw woord op ons hart,
breek het ijzer met handen,
breek de macht van het kwaad.

Van U is de toekomst kome wat komt.

Zegenbede